

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΥΝΑΥΛΙΑ
ΤΗΣ
ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ
ΣΤΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΛΙΜΕΝΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διευθυντής Ορχήστρας
ΑΛΚΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

Τρίτη 28 Φεβρουαρίου 1984, ώρα 12.30 μ.μ.

Τη συναυλία θα τιμήσει με την παρουσία της
η Υπουργός Πολιτισμού και Επιστημών
κα ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε το 1959, σαν τμήμα του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης, με τον αρχικό τίτλο «Συμφωνική Ορχήστρα Βορείου Ελλάδος (Σ.Ο.Β.Ε.).

Το Νοέμβρη του 1969 έπειτα από συνεχείς προσπάθειες του Σόλωνα Μιχαηλίδη, που ήταν ο ιδρυτής και μόνιμος διευθυντής της Σ.Ο.Β.Ε., η ορχήστρα κρατικοποιήθηκε και πήρε τον τίτλο «Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης» Κ.Ο.Θ.

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης από το 1967 εκτός από τις τακτικές της συναυλίες κάλυψε τη μουσική ζωή της Βορείου Ελλάδος με πολλές δραστηριότητες, όπως διαγωνισμούς για την υποστήριξη νέων ελλήνων καλλιτεχνών, συναυλίες για μαθητές και κοινωνικούς φορείς, εκτελέσεις για την προβολή της ελληνικής μουσικής κλπ.

Με την Κ.Ο.Θ. συνεργάστηκαν παγκοσμίου φήμης σολίστες. Από το 1966 η Κ.Ο.Θ. συμμετέχει τακτικά στα διεθνή φεστιβάλ «Δημήτρια» Θεσσαλονίκης και Αθηνών.

ΑΛΚΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1948. Σπούδασε στο Κρατικό Ωδείο της πόλης του βιολί με τον Στ. Παπαναστασίου και ανώτερα θεωρητικά με το Σόλωνα Μιχαηλίδη. Για ένα διάστημα ήταν μέλος της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης και συνεργάτης του Μουσικού Τμήματος του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Το 1970 και 1971 με υποτροφία της οργάνωσης «Μουσικά Νιάτα» πήρε μέρος σαν βιολιστής στην «παγκόσμια ορχήστρα νέων» (στον Καναδά και το Βέλγιο).

Το 1974 πήρε το πτυχίο της Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ. και με υποτροφία της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών συνέχισε τις σπουδές του στην Ανώτατη Μουσική Ακαδημία του Δυτικού Βερολίνου. Το Μάρτιο του 1978 πήρε το δίπλωμα σύνθεσης από την τάξη του Max Baumann και τον Ιούνιο του 1978 το δίπλωμα διεύθυνσης ορχήστρας από τον καθηγητή Hans - Martin Rabenstein.

Έχει διευθύνει την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, την Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ., την Όπερα Θεσσαλονίκης, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, την Εθνική Λυρική Σκηνή και ορχήστρες στο εξωτερικό (Ιταλία, Γερμανία κλπ.).

Σαν συνθέτης συνεργάστηκε πολλές φορές με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος και έργα του έχουν παιχτεί τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ : Τρεις ελληνικοί χοροί
(1904-1949)

1. Κρητικός
 2. Αρκαδικός
 3. Ηπειρωτικός
-

G. BIZET
(1838-1875)

: Σουίτα αρ. 1 από την όπερα Κάρμεν

- I. Les Toréadors
- II. Prélude
- III. Aragonaise
- IV. Intermezzo
- V. Seguidille
- VI. Les dragons d'Alcala

Σουίτα αρ. 2

- I. Marche des Contrebandiers
- II. Habanera
- III. Chanson du Toréador
- IV. La Garde Montante
- V. Danse Bohême

Ο Νίκος Σκαλκώτας γεννήθηκε στη Χαλκίδα και πέθανε στην Αθήνα. Τα πρώτα μαθήματα μουσικής πήρε από τον πατέρα του που ήταν φλαουτίστας. Αργότερα, όταν η οικογένειά του εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, ο Σκαλκώτας μπήκε στο Ωδείο Αθηνών στην τάξη βιολιού του Σούλτσε και αποφοίτησε με χρυσό μετάλλιο το 1920. Χάρη στην Αβερώνφειο υποτροφία, πήγε στο Βερολίνο όπου έμεινε 12 χρόνια. Στην αρχή συνέχισε τις σπουδές του στο βιολί, ύστερα όμως προσανατολίστηκε οριστικά προς τη σύνθεση.

Αφού μελέτησε με διάφορους δασκάλους, όπως Kurt Weil, Paul Jarnach, κατέληξε στο δημιουργό του δωδεκάφθογου συστήματος Arnold Schönberg, με τον οποίο σπούδασε πέντε χρόνια. Ένα σημαντικό μέρος του έργου του είναι γραμμένο είτε αποκλειστικά στο δωδεκάφθογο, είτε εφάπτεται κατά τρόπο προσωπικό του συστήματος αυτού.

Το έργο του Σκαλκώτα —εκτός από τους ελληνικούς χορούς— πέρασε απαρατήρητο όσο ζούσε ο συνθέτης. Λίγα όμως χρόνια μετά το θάνατό του άρχισε μια ολοένα αυξανόμενη αναγνώριση, που τελευταία πήρε τις διαστάσεις μιας παγκόσμιας προβολής.

Ανάμεσα στο πολύμορφο και πολύπλευρο έργο του —κοντσέρτα για πιάνο, για βιολί, για βιολοντσέλο, για πνευστά, διάφορα συμφωνικά κλπ.— ιδιαίτερη θέση έχουν οι 36 ελληνικοί χοροί του για ορχήστρα, όπου σε εξαιρετικό βαθμό εναρμονίζονται η γλαφυρότητα και η ελληνικότητα του ύφους με μια θαυμαστή δεξιότητα της ενορχήστρωσης. Ο «Κρητικός», ο χορός της Κρήτης, έχει μια κίνηση ζωηρή, ελαφριά, με ρυθμό δαιμονισμένο, σαν το λαό που πριν πει ότι είναι Έλληνας καυχιέται να αναφέρει πως είναι Κρητικός.

Ο Αρκαδικός είναι ρυθμικός, με ισορροπημένη ευλυγισία.

Ο Ηπειρώτικος είναι ένας λεβέντικος, μεγαλόπρεπος χορός με τραγικό και ηρωικό χαρακτήρα. ■

GEORGES BIZET

ΣΟΥΙΤΕΣ ΑΡ. 1 ΚΑΙ 2 ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΠΕΡΑ ΚΑΡΜΕΝ

Ο Ζωρζ Μπιζέ πέθανε σε ηλικία μόλις τριανταεπτά χρόνων. Παρά το σύντομο της ζωής του άφησε ένα πλούσιο συνθετικό έργο από το οποίο ξεχωρίζει η αριστουργηματική του όπερα «Κάρμεν».

Ο Μπιζέ έγραψε την όπερα την τελευταία χρονιά της ζωής του το 1875 μετά από παραγγελία της Οπερά-Κωμίκ του Παρισιού. Το έργο, που βασίζεται στην ομώνυμη νουβέλα του Προσπέρ Μεριμέ, πρωτοπαίχτηκε στις 3 Μαρτίου του 1875. Η υπόθεση διαδραματίζεται στη Σεβίλη της Ισπανίας. Περιστρέφεται γύρω από τον έρωτα της Κάρμεν με τον Ντον Χοζέ. Η Κάρμεν, μετά από έναν καυγά στο εργοστάσιο καπνού όπου εργαζόταν, οδηγείται στη φυλακή. Ο Ντον Χοζέ που ήταν αρχηγός της φρουράς την ερωτεύεται και την αφήνει ελεύθερη. Ο Ντον Χοζέ τιμωρείται με φυλάκιση.

Στη δεύτερη πράξη της όπερας η Κάρμεν γνωρίζεται και ερωτεύεται τον ξακουσμένο ταυρομάχο Εσκαμίλιο. Εμφανίζεται ο Ντον Χοζέ που στο μεταξύ αποφυλακίστηκε. Φιλονικεί με έναν ανώτερο του αξιωματικό και ερωτευμένος πάντα με την Κάρμεν την ακολουθεί απελπισμένος στα βουνά καθώς εκείνη του είχε ζητήσει.

Η τρίτη πράξη μας μεταφέρει στα βουνά όπου βρίσκονται όλοι οι εκτός νόμου (λαθρέμποροι, ληστές). Η Κάρμεν έχει βαρεθεί τον Ντον Χοζέ και τον διώχνει. Η πιστή αρραβωνιαστικιά του Ντον Χοζέ, Μικαέλα, τον ειδοποιεί να πάει γρήγορα στη μητέρα του που πεθαίνει. Εκείνος φεύγει ακούγοντας από μακριά το θριαμβευτικό τραγούδι του αντιζηλού του Εσκαμίλιο.

Η τέταρτη και τελευταία πράξη της όπερας διαδραματίζεται στην πλατεία της Σεβίλλης, στην είσοδο της αρένας. Είναι η μέρα της ταυρομαχίας. Ο Ντον Χοζέ πλησιάζει την Κάρμεν και την ικετεύει να γυρίσει κοντά του. Εκείνη αρνείται και του πετάει το δαχτυλίδι που κάποτε εκείνος της χάρισε. Ομολογεί τον έρωτά της για τον Εσκαμίλιο, ενώ τη στιγμή εκείνη από την αρένα ακούγονται οι ιαχές για τη νέα νίκη του διάσημου ταυρομάχου. Ο Ντον Χοζέ σε έξαλλη κατάσταση μαχαιρώνει την Κάρμεν και παραδίνεται στη φρουρά.

Οι συμφωνικές σουίτες αρ. 1 και αρ. 2 είναι από διάφορα σημεία της όπερας.

Το πρώτο κομμάτι είναι η ορχηστρική εισαγωγή της όπερας.

Το δεύτερο είναι από το προελούδιο λίγο πριν την έναρξη της πρώτης πράξης και περιέχει το τραγικό θέμα του θανάτου της Κάρμεν.

Η *Aragonaise*, που ακολουθεί, είναι η ορχηστρική εισαγωγή της 4ης πράξης.

Το *Intermezzo* είναι το ορχηστρικό προελούδιο της τρίτης πράξης.

Η *Seguidille* είναι το γοητευτικό τραγούδι της Κάρμεν, στην πρώτη πράξη, που σαγηνεύει τον Ντον Χοζέ και την βοηθά να δραπετεύσει.

Το «*Dragons d'Alcala*» (οι δραγώνοι της Αλκάλα) είναι το ορχηστρικό ιντερμέτζο ανάμεσα στην πρώτη και δεύτερη πράξη.

Το πρώτο κομμάτι της δεύτερης σουίτας είναι η αρχή της τρίτης πράξης. Είναι το τραγούδι των λαθρεμπόρων — *Marche des contrebandiers*— κατά την πορεία τους πάνω στο βουνό όπου κρύβονται.

Ακολουθεί η θαυμάσια *Habanera*, το τραγούδι με το οποίο πρωτοεμφανίζεται η Κάρμεν στην πρώτη πράξη της όπερας.

Στο τραγούδι του ταυρομάχου (*Chanson du Toréador*), από τη δεύτερη πράξη της όπερας, ο Εσκαμίλιο πίνοντας διηγείται στους φίλους του την τελευταία μεγάλη του νίκη στην αρένα της Γρανάδα. Η Κάρμεν τον ακούει γοητευμένη.

Όταν στην πρώτη πράξη εμφανίζεται η φρουρά των στρατιωτών (*La Garde Montante*) την ακολουθούν πολλά παιδιά τραγουδώντας. Ακούγεται πρώτη η στρατιωτική σάλπιγγα και μετά το παιδικό τραγούδι.

Το τελευταίο κομμάτι της 2ης σουίτας είναι η αρχή της δεύτερης πράξης. Στην ταβέρνα όπου η Κάρμεν θα γνωρίσει τον Εσκαμίλιο μερικοί τσιγγάνοι τραγουδούν και χορεύουν.

Η μουσική της «Κάρμεν» είναι γραμμένη γεμάτη πηγαία έμπνευση. Αν και ο Μπιζέ κατηγορήθηκε για Βαγκνερισμό (για το αρμονικό του ιδίωμα) η τέχνη του Γάλλου συνθέτη μας δίνει με τον πιο εντυπωσιακό τρόπο το φως και την αυθόρμητη έκφραση του ευρωπαϊκού νότου, μια έκφραση τελείως διαφορετική από εκείνη του Ριχάρδου Βάγκνερ. Όπως είπε ο Νίτσε, ο Μπιζέ είναι ο «σημαντικότερος πρόμαχος των δικαιωμάτων της Μεσογείου».

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΝ

ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.

ΒΑΣ. ΟΛΓΑΣ 27, 54641 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΤΗΛ. 846288, 856372